

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 - 4 /16
Београд

дел. бр. 3422 датум: 3. 2. 2016.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА/МИГРАНТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Центру за азил у Крњачи

Београд, јануар 2016. године

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Центар за азил у Крњачи
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама/мигрантима у Републици Србији
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	19. јануар 2016. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i></p> <p>Чланови тима: Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i> Саман Али Вјештица, <i>преводилица за урду језик</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Центра за азил у Крњачи остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА ПРЕДСТАВНИЦИМА КОМЕСАРИЈАТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ И ЦЕНТРА ЗА АЗИЛ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са помоћником комесара за избеглице и миграције Иваном Георгиновим, службеницима Комесаријата за избеглице и миграције, управником Центра Радетом Тирићем и службеницима Центра. Том приликом је указано на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања, представљен је план посете Центра и постављена су питања о активностима Комесаријата везаним за избеглице/мигранте и поступању према странцима смештеним у Центру. Саговорници НПМ представили су рад Центра у општим цртама, указали на основне проблеме са којима се суочавају у раду и дали одговоре на постављена питања.

ФАЗА II: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у релевантну документацију.

ФАЗА III: ОБИЛАЗАК ПРОСТОРИЈА У КОЈИМА БОРАВЕ СМЕШТЕНИ СТРАНЦИ

Током посете тим НПМ обишао је и просторије у којима бораве странци.

ФАЗА IV: РАЗГОВОР СА СТРАНЦИМА СМЕШТЕНИМ У ЦЕНТРУ

Током посете обављен је разговор са странцима смештеним у Центру о начину поступања службеника Центра према њима и о условима боравка у Центру.

ФАЗА V: РАЗГОВОР СА ПОЛИЦИЈСКИМ СЛУЖБЕНИКОМ У ЦЕНТРУ

Током посете обављен је разговор са полицијским службеником у Центру о његовим задужењима и поступању према странцима смештеним у Центру.

1. Активности Комесаријата за избеглице и миграције

Према речима помоћника комесара за избеглице и миграције у плану је формирање више прихватних центара за избеглице/мигранте широм Србије. На улазу у Шид биће формиран нови прихватни центар. Планирано је да само у прихватним центрима у Шиду буде места за привремени смештај 4.500 лица. Такође, прихватни центри биће основани и у Врању и Владичином Хану, а у Димитровграду ће исти почети са радом до 10. априла ове године са смештајним капацитетом од 60 до 100 места. Раније формиран центар у Сомбору више није у функцији, а нови ће бити отворен средином марта и у њега ће моћи да се привремено смести 120 лица. У Суботици је преко пута „цигане“ формиран прихватни центар са смештајним капацитетом од 60 до 100 места, у којем је планирано да се врши и евидентирање лица. По процени Комесаријата, Прихватни центар у Бујановцу неће служити за смештај лица, већ само као центар за евидентирање избеглица/миграната уколико буде потребе због гужве у Прихватном центру у Прешеву. Центар за азил у Обреновцу ће опет бити оспособљен за смештај лица. Планирано је и да се у Центру за азил у Крњачи повећа смештајни капацитет на 700 места.

Према наводима помоћника комесара за избеглице и миграције, миграциона служба Комесаријата има само 63 запослена лица, а током 2015. године скоро 600.000 избеглица/миграната прошло је кроз територију Србије.

2. Услови смештаја и поступање у Центру за азил у Крњачи

Према речима управника, тренутни капацитет Центра је 350 места, што је за 80 места више у односу на претходну посету¹. Од почетка 2016. године у Центар је примљено 1.321 лице. У тренутку посете било је смештено 207 лица (162 пунолетна мушкарца, 42 пунолетне жене и 3 дечака), од тог броја 168 лица са потврдом о уласку на територију Републике Србије за стране држављане који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности² (тзв. „потврда о транзиту“) и 39 лица са потврдама о израженој намери за тражење азила. Највише потврда издато је у Прихватном центру у Прешеву и Управи за странце ПУ за град Београд. Приликом пријема избеглица/миграната у Центар за азил више се не одузимају потврде о израженој намери за тражење азила или „потврде о транзиту“, већ се само дају на увид како би се унеле у евиденцију Центра. Управник је навео и да поједина лица имају фотокопирани потврде о израженој намери за тражење азила, које су купили у неком парку у Београду, па таква лица упућује у Управу за странце како би прибавили валидне потврде.

Собе за смештај лица се налазе у више барака у Центру. Собе су са три или четири кревета. Грејање у њима је обезбеђено, а делују пристojно и одржавано. У свакој бараци се налази дневни боравак, као и купатило и мокри чвор. Постоје и две просторије за боравак деце у којима они уче српски и енглески језик, цртају и обављају друге активности. Смештена лица су у обавези да одржавају хигијену у својим собама. Поред њих хигијену у Центру свакодневно одржавају четири чистачице. Центар има своју перионицу за прање постељине, а планирано је да буде обезбеђено и 5 машина за прање и сушење веша које би користила лица смештена у Центру. У свакој бараци је истакнут кућни ред који је на енглеском језику, али се претежно састоји од слика које објашњавају правила кућног реда. Такође, у свакој бараци је на арапском језику истакнуто обавештење о аутобусима

¹ Претходна посета је обављена 13. августа. 2015. године.

² Одлука о издавању потврде о уласку на територију Републике Србије за мигранте који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности ("Сл. гласник РС", бр. 81/2015).

аутопревозника „Србија турс“, који уз карту од 10 евра возе до Шида. У Центру је обезбеђен бежични интернет.

У Центру је уведено даноноћно дежурство тако што преко дана раде два службеника Комесаријата и један преводилац, а преко ноћи дежура један службеник Комесаријата. Према наводима управе Центра, доктор долази сваког дана у Центар и пружа лекарску помоћ свим лицима смештеним у Центру, било да имају потврду о израженој намери за тражење азила или „потврду о транзиту“. Системски прегледи се врше само према лицима који имају потврде о израженој намери за тражење азила.

Тим НПМ обавио је разговор са око 50 лица која су пореклом из Бангладеша и Пакистана и налазе се у Центру неколико дана. Већина ових лица је имало „потврду о транзиту“, док су поједини имали потврде о израженој намери за тражење азила у којима је наведено да су из Авганистана. Тврде да у Србији нису имали проблема са полицијом, да су из Прешева аутобусом отишли за Шид, одакле су покушали да уђу у Хрватску, али да у Хрватску могу да уђу и остану само лица која су из Сирије, Ирака или Авганистана. Наиме, пре уласка у воз у Шиду, којим ће отићи у Хрватску, хрватски преводилац на основу језика процењује да ли су лица из Сирије, Ирака и Авганистана и ако јесу, ова лица могу да уђу у воз. Како су ова лица прошла први интервју у Шиду, возом су превезена у Хрватску. Када су стигли у Прихватни центар у Славонском Броду, поново је обављен интервју помоћу преводиоца и тада је процењено да нису из Авганистана. Према њиховим наводима, Хрватска полиција била је веома вербално груба према њима, а неке су и тукли. Питали су их зашто су дошли у Хрватску и говорили им да неће бити пуштени да иду даље. Након што су, уз помоћ преводиоца, утврдили да нису из Сирије, Ирака или Авганистана, хрватски полицајци су их камионом превезли до места које је удаљено око 10 километара од границе са Србијом. Након тога пушкама им је забрањено да се пешице врате у Србију. Кад су се вратили у Србију, из Шида су бесплатно, аутобусима пребачени у Крњачу.

Даље наводе, да је пре три дана одређени број лица, тзв. „економских миграната“, који су привремено били смештени у Центру за азил у Крњачи, у два аутобуса, одвезени до границе са Румунијом. Наводно, неко од запослених у Центру је пре три дана дошао и рекао лицима смештеним у Центру да морају да промене руту свог путовања и да покушају да оду преко Румуније у Словенију, након чега су поједини од њих пристали да пођу за Румунију и платили карту 10 евра по особи. Ти аутобуси су кренули из дворишта Центра касно ноћу. Поводом наведеног, изразили су забринутост, јер се нико од тих људи који су отишли за Румунију није јавио породици. Добили су само неколико контрадикторних информација, од тога да су тамо лепо примљени, до тога да су ухапшени, те да су на путу за Румунију преминула два лица, која су била лошег здравственог стања, пошто су били принуђени да пешице пређу границу. Ове информације, ипак, нису поткрепљене ни једним личним податком или било којом додатном информацијом која би помогла да се провери њихова истинитост. Генерални утисак је да су ова лица веома забринута и да не знају да ли да мењају руту свог путовања.

Овим лицима је речено од стране управника и службеника Центра да лица, којим су истекле „потврде о транзиту“ морају да оду у Управу за странце ПУ за град Београд и да добију потврду о израженој намери за тражење азила или да напусте Центар, услед тога што су ту већ неколико дана и немају основ за даљи боравак у Центру. Због наведеног су узнемирени, јер не желе азил у Србији, а не знају куда би могли даље да иду.

Након одређеног времена, у току посете, иста лица су пришла НПМ тиму и тврдила да су непосредно након разговора са члановима НПМ тима, у трпезарији у току ручка ушле

две службенице Центра. Наводе да су ове службенице на енглеском и арапском језику саопштиле да морају до 17 часова истог дана да одлуче да ли ће отићи у Бугарску или Македонију аутобусима које ће обезбедити Центар, а да у Центру не могу остати пошто су им истекле „потврде о транзиту“ које имају.

Након овог разговора, НПМ тим је у разговору са управником и службеницима Центра утврдио да је лицима са „потврдама о транзиту“ речено да морају да одлуче до 17 часова да ли да оду до Управе за странце ПУ за град Београд, како би им биле издате потврде о израженој намери за тражење азила или да аутобусима оду до Бугарске или Македоније, у зависности где су ушли у Србију, те да пронађу нове руте кретања, јер у Хрватску не могу да уђу. У даљем објашњењу, управник Центра је истакао да нема основа да ова лица даље буду смештена у Центру и да им зато омогућава превоз, а такође и да би се на овај начин спречило кријумчарење ових лица.

Мишљење НПМ је да се корисницима Центра не пружају потпуне, јасне и недвосмислене информације о њиховом положају, што им, с обзиром на ситуацију у којој се налазе, ствара додатну узнемиреност. Како не би долазило до евентуалног стварања погрешних очекивања корисника Центра, потребно је да управа Центра уложи додатне напоре, те да на пажљив и јасан начин, уз помоћ преводилаца, овим лицима објасни ситуацију у којој се налазе, као и начине на које проблеми могу бити превазиђени или ублажени.

Разговор је обављен и са још једним лицем мушког пола из Пакистана, које је поднело захтев за азил. Тврди да је у Центру 16 дана и да му невладина организација Центар за помоћ и заштиту тражиоца азила пружа правну помоћ у поступку азила. У моменту НПМ посете, његова соба је била закључана и није знао ко и зашто је то урадио, а он није имао ни кључ од собе. Према речима службенице Центра, обезбеђење Центра му је грешком закључало собу.

УТВРЂЕНО

Утврђено је да поједини корисници који су смештени у Центру за азил у Крњачи нису задужени кључевима од собе.

РАЗЛОЗИ

Приликом пријема у Центар корисник се на прикладан начин упознаје са кућним редом и задужује кључем, лежајем, постељином, ћебадима, пешкирима и другом опремом.

По пријему, корисник се смешта у собу коју не може самовољно заменити другом нити у њој мењати положај постављеног намештаја, одстрањивати или прерађивати опрему.³

Приликом напуштања Центра корисник је дужан да очисти собу, врати кључ, постељину, ћебад, пешкире и другу опрему којом је задужен.⁴

Запослени и обезбеђење по правилу улазе у собе у присуству корисника, а у изузетним случајевима и у његовом одсуству.⁵

ПРЕПОРУКА

Центар за азил у Крњачи ће свако смештено лице задужити кључем од собе у којој је смештено.

³ Члан 3, Правилник о кућном реду у центру за азил („Службени гласник Републике Србије“, бр. 31/2008).

⁴ Члан 19, Ibid.

⁵ Члан 6, став 2, Ibid.

Такође, обављен је разговор и са групом лица из Нигерије. Сви они су поднели захтев за азил и прегледани су од стране лекара. Нису имали примедби на поступање.

3. Поступање дежурног полицијског службеника у Центру за азил у Крњачи

У Центру је сваког радног дана од 7:30 до 14:30 часова присутан један полицијски службеник из Прихватилишта за странце и за њега је обезбеђена посебна канцеларија у Центру. Према речима овог полицијског службеника, његов посао је да обавештава лица смештена у Центру када ће бити регистрована (у складу са Законом о азилу) и да их води на регистрацију. Регистрација лица се врши у Прихватилишту за странце. Лица се у пратњи полицијског службеника превозе до Прихватилишта.

Према наводима полицијског службеника, службеници Канцеларије су донедавно долазили два до три пута недељно, а у последње време и чешће, тако да лица примљена у Центар чекају на регистрацију највише недељу дана. Саслушање тражилаца азила се често обавља у канцеларији овог полицијског службеника.